

PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

Katecheza wyznania i rozumienia wiary

Program nauczania religii dla gimnazjum

Numer programu AZ-3-01/10

Program nauczania religii w gimnazjum zakłada wprowadzenie katechizowanych

w tajemnicę wiary w Boga, działającego w Starym i Nowym Przymierzu oraz w rzeczywistości Kościoła. Myślą przewodnią katechizacji w gimnazjum jest prawda, że Bóg odpowiada człowiekowi na pytania egzystencjalne przez piękno świata, dzieje Izraela, Swojego Syna i Kościół. Człowiek przyjmuje tę prawdę z wiarą wyrażoną wolną decyzją życia z Bogiem, odchodząc zaś od Boga traci wolność i właściwą sobie godność dziecka Bożego. W Jezusie Chrystusie człowiek otrzymał szansę powrotu do Ojca. Obdarza On człowieka łaską życia i jedności z Bogiem poprzez sakramenty, a szczególnie sakrament chrztu, pokuty i pojednania oraz Eucharystii.

Katecheza wychowuje do życia w wolności dzieci Bożych.

Nauczanie religii w gimnazjum ma ukazać młodzieży Chrystusowy Kościół, który jest wspólnotą Ludu Bożego. Wyposażony przez Boskiego Założyciela w Ducha Świętego prowadzi Jego mocą dzieło zbawcze we współczesnym świecie. Kościół jest wspólnotą wiary, w której Jezus, Chrystus, mocą Ducha Świętego, uczy i posyła - wychowuje do życia we wspólnocie ludzkiej i wspólnocie chrześcijańskiej.

Program przewiduje wtajemniczenie w sakrament bierzmowania i odkrycie przez młodzież swego miejsca we wspólnocie Kościoła. Całość wtajemniczenia obejmuje nauczanie religii i katechezę parafialną.

Rozpoczyna

się w klasie I, jest kontynuowane w klasie II i III i nastawione jest głównie na wprowadzenie katechizowanych w wyznawanie wiary i praktykę życia chrześcijańskiego: udział w liturgii, nabożeństwach, modlitwie wspólnotowej i indywidualnej.

108 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

Program koncentruje się wokół następujących treści:

- Klasa I: *Spotkanie ze Słowem.*
- Klasa II: *Aby nie ustać w drodze.*
- Klasa III: *W miłości Boga.*

Cele katechetyczne - wymagania ogólne

I. Analiza i interpretacja biblijna. Uczeń nabywa podstawową wiedzę z zakresu analizy tekstu biblijnego i umiejętności interpretacji religijnej perykop biblijnych.

II. Chronologia, analiza i interpretacja historiozbowca. Uczeń posługuje

się podstawowymi określeniami historii zbawienia; dostrzega związki teraźniejszości z przeszłością; tworzy krótkie wypowiedzi o postaci i wydarzeniu

historycznym, posługując się poznanymi pojęciami; przedstawia własne stanowisko i próbuje je uzasadnić; przyporządkowuje fakty historyczne

datom; odpowiada na proste pytania postawione do tekstu źródłowego, planu, mapy, ilustracji; pozyskuje informacje z różnych źródeł oraz selekcjonuje je i porządkuje; stawia pytania dotyczące przyczyn i skutków analizowanych wydarzeń z historii zbawienia i współczesnych.

III. Przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Uczeń rozwija świadomość chrztu nie jako jednorazowego wydarzenia z przeszłości, ale jako procesu obejmującego całe życie; rozumie bierzmowanie jako *dopełnienie* chrztu oraz istotny etap inicjacji chrześcijańskiej, co prowadzi do pogłębionego przeżywania Eucharystii (udziału we Mszy Świętej i adoracji).

IV. Kształtowanie sumienia, postaw moralnych oraz samooceny. Uczeń w oparciu o posiadaną wiedzę wypracowuje względnie stałe zachowania, reakcje poznawcze, emocjonalnie umotywowane wartościami najwyższymi, odnosząc je zwłaszcza do miłości Boga, Kościoła, Ojczyzny i rodziny; osiąga pewną integrację życia psychicznego, fizycznego, uczuciowego, intelektualnego i religijnego; nabywa umiejętność oceny swego postępowania moralnego, konfrontując je z nauką Bożą; w sposób twórczy wykorzystuje opinie, oceny, które o sobie słyszy, do budowania właściwych relacji międzyludzkich; rozumie potrzebę podejmowania odpowiedzialnych wyborów.

Program nauczania religii dla gimnazjum 109

V. Tworzenie wypowiedzi na tematy religijne. Uczeń rozwija umiejętność wypowiadania się w mowie i w piśmie na tematy poruszane na zajęciach, związane z poznawanymi tekstami biblijnymi i innymi tekstami o charakterze religijnym i własnymi zainteresowaniami; dba o poprawność wypowiedzi własnych, a ich formę kształtuje odpowiednio do celu wypowiedzi.

Klasa I g i m n a z j u m

SPOTKANIE ZE SŁOWEM

Uczniowie klasy I gimnazjum, podejmując naukę w wybranym gimnazjum, wchodzą w nowe środowisko, przeżywają nowe doświadczenia i szukają odpowiedzi na nowe rodzące się problemy, także dotyczące wiary. Starają się poznać swoje możliwości i zdolności zdobywania wiedzy i odnalezienia swojego miejsca w nowej społeczności, także we wspólnocie

Kościoła. Działania katechetyczne winny wspierać katechizowanych w rozwoju wiary, by stawała się ona coraz bardziej samodzielna i stanowiła odpowiedź na doświadczenie miłości Bożej.

Myślą wiodącą nauczania religii w I klasie gimnazjum jest ukazanie prawdy, iż Bóg zwraca się do człowieka z miłością, najpierw przez swoje słowo zapisane na kartach Pisma Świętego, ukazując mu piękno i dobro w stworzonym przez Boga świecie (dział 2), ingerencje Boga w dzieje ludzkości w czasach Starego Testamentu (dział 3), przez życie i zbawcze dzieła Jezusa Chrystusa (dział 4) oraz przez Kościół (dział 5). Odpowiedzią człowieka na to objawienie się Boga jest wiara.

1. Bóg na ludzkich drogach

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie uczniów w tematykę roku.

Treści

- Sens życia. Bóg w życiu człowieka.

Wymagania

Uczeń:

Program nauczania religii dla gimnazjum 111

- rozumie pojęcie sensu życia,
- dostrzega związek między wiarą a pytaniami egzystencjalnymi.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Rodzaje literackie, wybrane utwory z klasyki światowej (Biblia, A. de Saint-Exupéry, *Mały Książę*).
- Wiedza o społeczeństwie: Sens i cel życia, życie jako fundamentalna wartość, człowiek istota społeczna, grupa i więzi społeczne.

2. Słowo Boga do człowieka

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie w odkrywanie Boga obecnego w swoim Słowie.
- Ukazywanie podstawowych zasad interpretacji Pisma Świętego.
- Zaznajamianie z prehistorią biblijną i czasem patriarchów.

Treści

- Świat mówi o Bogu: poznanie Boga; objawienie naturalne i nadprzyrodzone.
- Świat Biblii. Natchnienie. Święte księgi wielkich religii a Biblia. Kanon biblijny, etapy formowania się ksiąg biblijnych, języki biblijne.
- Prehistoria biblijna: świat stworzony przez Boga jest dobry, człowiek stworzony do szczęścia, obecność zła na świecie, potop, wieża Babel.
- Czas patriarchów.

Wymagania

Uczeń:

- opisuje proces formowania się ksiąg biblijnych,

- charakteryzuje związek między Pismem Świętym i Tradycją,
  - dokonuje interpretacji literackiej i religijnej wybranych fragmentów biblijnych,
  - wskazuje przykłady gatunków literackich w księgach biblijnych,
  - uzasadnia konieczność określenia gatunków literackich dla właściwej interpretacji tekstów biblijnych,
  - przedstawia podstawowe wydarzenia należące do starotestamentalnej historii zbawienia w porządku chronologicznym (patriarchowie),
- 112 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM
- prezentuje najważniejsze wydarzenia życia wybranych postaci starotestamentalnych:
- patriarchów,
- dokonuje aktualizacji faktów związanych z wybranymi postaciami Starego Testamentu,
  - wyjaśnia, jak można naśladować postacie biblijne w wyznawaniu wiary,
  - wskazuje na wątki, tematy i postaci biblijne obecne w literaturze pięknej.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Rodzaje oraz gatunki literackie. Pojęcia: myśl przewodnia, sensory symboliczne i metaforyczne utworu, narracja, symbol, alegoria.
- Historia: Powstanie chrześcijaństwa.

3. Słowo Boga prowadzi Lud Boży

Cele katechetyczne

- Ukazanie historiozbawczego wymiaru dziejów narodu wybranego.

Treści

- Wędrowka do wolności i przymierze na Synaju.
- Bóg daje człowiekowi ziemię przymierza: Jozue, sędziowie, król Dawid, Salomon, podział Królestwa.
- Prorocy - wysłańcy Boga: Eliasz, Izajasz, Jeremiasz.
- Niewola babilońska i nowy powrót.
- Mądrość Boga w historii Ludu Wybranego: Księga Koheleta, Księga Hioba, Pieśń nad pieśniami, księgi machabejskie.

Wymagania

Uczeń:

- dokonuje interpretacji literackiej i religijnej wybranych fragmentów biblijnych,
  - wskazuje przykłady gatunków literackich w księgach biblijnych,
  - przedstawia podstawowe wydarzenia należące do starotestamentalnej historii zbawienia w porządku chronologicznym (wędrowka do Ziemi
- Program nauczania religii dla gimnazjum 113

mi Obiecanej, epoka sędziów, pierwsi królowie, podzielone królestwo, niewola babilońska, powstanie machabejskie),

- prezentuje najważniejsze wydarzenia życia wybranych postaci starotestamentalnych:

Mojżesza, Jozuego, Samuela, Saula, Dawida, Salomona, braci machabejskich, wybranych proroków,

- dokonuje aktualizacji faktów związanych z wybranymi postaciami Starego Testamentu,

- wyjaśnia, jak można naśladować postacie biblijne w wyznawaniu wiary,

- wskazuje na wątki, tematy i postaci biblijne obecne w literaturze pięknej.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Pismo Święte (fragmenty: Mojżesz, Jozue, Samuel, Saul, Dawid, Salomon, Machabeusze, wybrani prorocy). Pojęcia: wartości, wytrwałość, odwaga, słuchanie Boga, mądrość.

- Historia: Cywilizacje starożytne - Izrael.

- Wiedza o społeczeństwie: Rola wartości w życiu człowieka, autorytet, grupy i więzi społeczne.

4. Słowo stało się Ciałem

Cele katechetyczne

- Ukazanie Jezusa Chrystusa jako wypełnienia prorocत्व mesjańskich.

Treści

- Proroctwa biblijne. Palestyna - ziemia i ludzie - w przeddzień narodzin Jezusa.

- Jezus historii i Ewangelii: biblijne i pozabiblijne argumenty historyczności Jezusa, powstanie Ewangelii i ich charakterystyka.

- Zasady życia chrześcijańskiego zawarte w *Kazaniu na górze* w odniesieniu do V, VI i VIII Przykazania.

- Bóstwo Jezusa Chrystusa, tajemnica Odkupienia, zmartwychwstanie Jezusa podstawą wiary.

- Wiara chrześcijańska i jej cechy.

- Matka Jezusa - Matka Kościoła.

114 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSTUSEM

Wymagania

Uczeń:

- dokonuje interpretacji literackiej i religijnej wybranych fragmentów biblijnych,

- wskazuje przykłady gatunków literackich w księgach biblijnych,

- przedstawia podstawowe wydarzenia, należące do starotestamentalnej historii zbawienia w porządku chronologicznym (sytuacja Izraela

przed narodzeniem Chrystusa),

- dokonuje aktualizacji faktów związanych z wybranymi postaciami Nowego Testamentu,
- prezentuje specyfikę i orędzie poszczególnych Ewangelii,
- prezentuje starożytne świadectwa biblijne, patrystyczne i pozachrześcijańskie na temat historyczności Jezusa,
- przedstawia podstawowe fakty z życia i działalności Jezusa Chrystusa w porządku chronologicznym,
- uzasadnia podstawowe implikacje dla życia chrześcijanina, wynikające z Wcielenia i Odkupienia,
- wskazuje na wątki, tematy i postacie biblijne obecne w literaturze pięknej,
- uzasadnia znaczenie wiary i jej przymiotów w życiu człowieka.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: rodzaje oraz gatunki literackie. Pojęcia: myśl przewodnia, sensy symboliczne i metaforyczne utworu, narracja, symbol, alegoria.
- Historia: sytuacja Izraela przed narodzeniem Chrystusa, Jezus Chrystus - postać historyczna, powstanie chrześcijaństwa.
- Wiedza o społeczeństwie: sens i cel życia, życie jako podstawowa wartość, znaczenie autorytetu w życiu człowieka i właściwy jego wybór.

5. Słowo Boże rozszerzało się

Cele katechetyczne

- Ukazanie dziejów Kościoła do czasów średniowiecznych.

Program nauczania religii dla gimnazjum 115

Treści

- Narodziny Kościoła: zesłanie Ducha Świętego, cechy pierwszej wspólnoty chrześcijańskiej, rola Eucharystii w budowaniu więzi miłości, droga wiary św. Piotra i św. Pawła.
- Kościół w starożytności: prześladowania chrześcijan, zewnętrzne przyczyny szybkiego rozwoju chrześcijaństwa, spotkanie z kulturą grecko-rzymską w „pełni czasów”, trudności w głoszeniu Ewangelii (koncepcja człowieka a zmartwychwstanie, Trójca Święta a mono/politeizm, Eucharystia), spory o Jezusa, wobec wyzwania barbarzyńców, idea benedyktyńska i jej aktualność.
- Kościół w średniowieczu: reforma gregoriańska, zagadnienie stosunku Kościoła i państwa, schizmy wschodniej, charakterystyka prawosławia, interkomunia, inicjatywy ekumeniczne, średniowieczny spór o ewangeliczne ubóstwo, idea franciszkańska i jej aktualność, uniwersytety średniowieczne, rozum i wiara, św. Tomasz z Akwinu, spór o inkwizycję.

Wymagania

Uczeń:

- opisuje na podstawie tekstów biblijnych etapy powstawania Kościoła,
- ukazuje związek między chrześcijaństwem i dziedzictwem świata antycznego,
- wskazuje źródła odnoszące się do początków chrześcijaństwa oraz starożytnych prześladowań chrześcijan,
- prezentuje przyczyny i przebieg schizmy wschodniej,
- wyjaśnia różnice i podobieństwa katolicyzmu i głównych wyznań chrześcijańskich (prawosławia),
- charakteryzuje problematykę stosunków państwa i Kościoła,
- wskazuje na aktualność idei benedyktyńskiej i franciszkańskiej,
- ocenia, na podstawie wybranych tekstów źródłowych oraz współczesnych dokumentów Kościoła, okoliczności powstania i działalność inkwizycji,
- uzasadnia znaczenie chrztu dla historii Polski,
- prezentuje tzw. spór o św. Stanisława i wyciąga wnioski dotyczące relacji między społecznością świecką i kościelną.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: *Bogurodzica*.
116 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM
- Historia: Polska pierwszych Piastów, pierwsi Jagiellonowie, charakterystyka polskiego średniowiecza, schizma wschodnia.
- Wiedza o społeczeństwie: Człowiek - istota społeczna, naród, państwo, prawa i obowiązki człowieka wobec narodu, państwa.
- Sztuka: Muzyka ojczysta, regionalna, innych narodów. Dzieła sztuki ojczystej i innych narodów. Sposoby komunikowania się poprzez wyraz plastyczny.
- Geografia: Problemy integracyjne na świecie, w Europie i Polsce.

6. Twoje słowo na ścieżkach mego życia

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie w przeżywanie roku liturgicznego.
- Ukazanie historii i sensu poszczególnych świąt kościelnych i okresów liturgicznych.

Treści

- Patron młodzieży: św. Stanisław Kostka (18 IX).
- Adwent - cztery niedziele oczekiwania: ukazanie sensu Adwentu jako przygotowania do Bożego Narodzenia i radosnego oczekiwania na powtórne przyjście Pana.
- Boże Narodzenie: sens świąt Bożego Narodzenia, scenariusz wigilii w domu.

- *Z prochu powstałeś*: obrzędy Popielca, ukazanie Wielkiego Postu jako czasu refleksji nad własnym życiem.
- Moje rekolekcje: wskazanie na sens rekolekcji w nawiązaniu do przypowieści o siewcy.
- Święto mojego zbawienia: liturgia i sens obrzędów Triduum Paschalnego, zachęta do uczestnictwa w tych obrzędach.
- Duch Prawdy: Zesłanie Ducha Świętego, znaczenie darów Ducha Świętego w życiu chrześcijanina.

Wymagania

Uczeń:

- charakteryzuje poszczególne okresy liturgiczne w oparciu o KKK,
- interpretuje teksty wybranych czytań mszalnych w kontekście okresów liturgicznych,

Program nauczania religii dla gimnazjum 117

- charakteryzuje istotę kultu świętych,
- charakteryzuje liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania w poszczególnych okresach liturgicznych,
- uzasadnia religijny wymiar świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy oraz okresu Wielkiego Postu.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Wybrane utwory z klasyki światowej - *Biblia*.

WSKAZANIA DO REALIZACJI PROGRAMU

Na etapie rozwoju religijnego młodzieży gimnazjalnej szczególnie ważna jest realizacja funkcji ewangelizacyjnej, prowadzącej do obudzenia i pogłębienia wiary osobowej. Przejście od wiary autorytarnej do osobowego podejmowania decyzji, stanowiących osobistą odpowiedź ucznia na pełną miłości propozycję Bożą, może pomóc w odkrywaniu tożsamości chrześcijańskiej.

W klasie I gimnazjum poznaniu, kształtowaniu umiejętności wykorzystywania

i rozumienia Objawienia Bożego służą metody biblijne. Właściwemu odczytaniu przesłania tekstu źródłowego służy wprowadzenie w metody i zasady interpretacji tekstu, stosowanie metod pracy z tekstem. Skuteczne wykorzystanie metod wymaga wprowadzenia uczniów w materiał źródłowy, którym jest Pismo Święte, dokumenty nauczającego Kościoła, teksty liturgiczne, dokumenty historyczne, świadectwa życia Kościoła, świadectwo chrześcijan.

W poszukiwaniu i kształtowaniu wzorców osobowych z pomocą przychodzą wzorce biblijne, postacie świętych i błogosławionych świadków

wiary oraz metody dramowe i problemowe, które mogą okazać się skuteczne w rozbudzaniu i rozwoju zainteresowań zagadnieniami religijnymi.

Istotną zasadą oddziaływania winno być jak najpełniejsze stosowanie metod aktywizujących. Pozwalają one bowiem aktywnie poszukiwać odpowiedzi

na nurtujące i stawiane przez uczniów pytania oraz budzić zaangażowanie.

Katecheta winien przede wszystkim pełnić rolę przewodnika, który inspiruje, wspiera, ukierunkowuje poszukiwania i odkrywanie prawdy i sam jest świadkiem wiary. Wprowadzanie do pracy metod poszukujących

(drama, dyskusja, panel, trybunał, praca z tekstem, metoda

118 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

problemowa, quizy, rewizja życia) służy uzdolnieniu uczniów do umiejętnego

korzystania z tekstów biblijnych, odnajdywania w nich własnych problemów, niepewności i ich interpretacji. Materiał biblijny, który winien

być wykorzystany na tym etapie, odnosi się do zagadnień treściowych i wymagań szczegółowych zapisanych powyżej. Należy sięgać zwłaszcza

do fragmentów ksiąg historycznych i prorockich Starego Testamentu oraz do Ewangelii i Dziejów Apostolskich. Pomocne są one w kształtowaniu

własnych opinii, umiejętności argumentowania i motywowania, precyzowania

myśli, w kształtowaniu woli, w zajęciu stanowiska; budzą poczucie odpowiedzialności za siebie, rodzinę, środowisko.

Zagadnienia z historii Kościoła do średniowiecza stanowią fundament dla wyjaśnienia krzywdzących stereotypów antychrześcijańskich i antykatolickich,

znacznie osłabiających lub wręcz blokujących ewangelizację.

Należy więc zadbać, by treści historyczne realizować współbieżnie z programem

nauczania historii.

Klasa II gimnazjum

ABY NIE USTAĆ W DRODZE

Założenia programowe klasy II gimnazjum skupiają się na wyjaśnieniu chrześcijańskiego pojęcia wolności i uczenia się korzystania z niej. Podstawą wolności jest zjednoczenie z Bogiem, które przywrócił Jezus Chrystus przez swoje paschalne dzieło. Źródłem utrwalenia tej wolności jest

życie sakramentalne, prowadzące do uczestnictwa we wspólnocie i życiu z Bogiem, powiązane z nagłym wezwaniem Jezusa Chrystusa, zawartym

w *Ośmiu Błogosławieństwach* (dział 2). Konsekwencją dokonania właściwych wyborów człowieka jest autentyczna miłość, na przeszkodzie

której staje grzech, zrywający więź z Bogiem i prowadzący człowieka do

zniewolenia.

Program nauczania religii w tej klasie zakłada więc odkrywanie zasad moralnych, zgodnych z prawem naturalnym (dział 3) i prawami objawionymi,

ułożonymi w kolejności przykazań *Dekalogu* (dział 4). Szczególne miejsce ma w tej klasie podkreślenie potrzeby stałej formacji sumienia. W realizacji tych założeń program przewiduje uwzględnienie w ramach historii Kościoła problemów, jakie zrodziły się w renesansie, reformacji i odnowie katolickiej oraz wysiłków na rzecz jedności Kościoła.

1. Człowiek na drogach Boga

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie uczniów w tematykę roku.
- Wskazanie, iż Bóg daje odpowiedź na problemy nurtujące człowieka.

Treści

- Szczęście - pierwotny zamysł Boga względem człowieka.

120 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

- Przynależność do Kościoła jako szansa na rozwój wewnętrzny, odpowiedzialność za Kościół, lojalność i miłość do Kościoła.

Wymagania

Uczeń:

- charakteryzuje relację Bóg - człowiek,
- opisuje zamysł Boga względem człowieka,
- wskazuje na szanse rozwoju, jakie stwarza człowiekowi Kościół.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: A. de Saint-Exupéry, *Mały Książę*, Seneka, *O życiu szczęśliwym* (fragmenty dialogu).

- Wiedza o społeczeństwie: Sens i cel życia, życie jako fundamentalna wartość. Odpowiedzialność za własny rozwój, kryteria dojrzałej osobowości.

2. Jezus Chrystus prowadzi do pełni życia

Cele katechetyczne

- Ukazanie znaczenia paschy Jezusa Chrystusa w życiu chrześcijanina.
- Przedstawienie sakramentów jako znaków działania Boga w życiu Kościoła i chrześcijanina.

Treści

- Pascha Chrystusa - odkupienie, zstąpienie do piekieł, wywyższenie po prawicy Ojca.
- Liturgia - uczestnictwo w życiu Boga.
- Chrzest jako pascha chrześcijanina i sakrament wolności dzieci Bożych.
- Bierzmowanie jako sakrament umocnienia.

- Sakrament pokuty i pojednania jako sakrament przebaczenia i miłosierdzia; zagrożenia postawy pokuty: grzech przeciwko Duchowi Świętemu, rytualizm.
- Paschalny charakter Eucharystii; komunია z Bogiem i braćmi.
- Sakrament namaszczenia chorych jako sakrament umocnienia; sens cierpienia, orędzie chrześcijańskie dla przezwyciężenia cierpienia i akceptacji niepełnosprawności.

Program nauczania religii dla gimnazjum 121

- Sakrament małżeństwa jako konsekracja ludzkiej miłości.
- Sakrament święceń jako sakrament przywracania pokoju pomiędzy Bogiem a ludźmi; stopnie i cel udzielania sakramentu święceń; związek sakramentu święceń z pozostałymi sakramentami.

Wymagania

Uczeń:

- uzasadnia podstawowe implikacje dla życia chrześcijanina wynikające z Wcielenia i Odkupienia,
- charakteryzuje relację Bóg - człowiek,
- charakteryzuje rolę pokory i pychy w odniesieniu do relacji Bóg - człowiek,
- przedstawia sposoby obecności Chrystusa w liturgii,
- charakteryzuje liturgię jako dialog Boga z człowiekiem (dar i odpowiedź),
- interpretuje znaki, symbole liturgiczne oraz postawy występujące podczas liturgii,
- odczytuje na podstawie tekstów obrzędów liturgicznych związek opisywanych wydarzeń z życiem chrześcijanina,
- charakteryzuje cel poszczególnych sakramentów oraz interpretuje wybrane teksty liturgiczne odnoszące się do nich,
- wyjaśnia pojęcia grzechu przeciwko Duchowi Świętemu,
- uzasadnia, dlaczego Eucharystia jest centrum liturgii i życia chrześcijańskiego,
- wyjaśnia rozumienie Eucharystii jako uczy miłości,
- interpretuje teksty Modlitw Eucharystycznych,
- uzasadnia, że namaszczenie chorych to dar i pomoc w przeżywaniu cierpienia.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Rodzaje oraz gatunki literackie. Pojęcia: myśl przewodnia, sensory symboliczne i metaforyczne utworu, narracja, symbol, alegoria.

Wybrane utwory z klasyki światowej - *Biblia*.

- Wiedza o społeczeństwie: Rola autorytetu w życiu człowieka, grupy i więzi społeczne.

122 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

3. Wędrowka ku dobru

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie podstawowych pojęć etycznych.
- Sformułowanie podstawowych zasad moralnych.
- Ukazanie wędrowki Izraelitów do Ziemi Obiecanej jako *figury* życia moralnego człowieka.

Treści

- Powinność etyczna, umocnienie w sakramencie Eucharystii i pokuty.
- Pojęcie prawa naturalnego i podkreślenie obiektywnego charakteru norm moralnych; odwaga w głoszeniu uzasadnionych poglądów.
- Pojęcie sumienia, rodzaje sumienia, przeciwdziałanie błędom sumienia.
- Hierarchia wartości i postawy człowieka wobec wartości.
- Wędrowka do wolności: klucz do zrozumienia i aktualizacji wędrowki Izraela; zbawczy charakter prawa objawionego.
- Autorytet Boga a normy moralne, ukazanie przykazań jako drogowskazów.

Wymagania

Uczeń:

- charakteryzuje związek między Eucharystią oraz sakramentem pokuty i pojednania a życiem moralnym chrześcijanina,
- uzasadnia koncepcję szczęścia zawartą w *Ośmiu Błogosławieństwach*,
- wykazuje związek między życiem *Błogosławieństwami* i życiem w łasce Bożej.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Wybrane utwory z klasyki światowej - *Biblia*.
- Wiedza o społeczeństwie: Rola autorytetu w życiu człowieka oraz właściwy jego wybór, normy moralne, prawo, wolność a zniewolenie.

4. Drogowskazy na drodze ku szczęściu

Cele katechetyczne

- Ukazanie zasad życia moralnego przez analizę *Dekalogu*.
- Wprowadzenie zagadnień historycznych z XVI-XVII wieku.

Program nauczania religii dla gimnazjum 123

- Przekazanie prawideł dokonywania samodzielnych wyborów moralnych.

Treści

- Fundamentalny charakter I Przykazania, fałszywy i właściwy obraz Boga, sens modlitwy; ocena wróżbiarstwa, astrologii i horoskopów; szacunek dla rozumu, rozumność wiary; problem sekt we współczesnym świecie.
- II Przykazanie Boże: objawienie Imienia Bożego Mojżeszowi, czystość mowy; deklaracja przynależności do Kościoła; medalik chrześcijański, szacunek dla krzyża; sztuka sakralna.
- Zagadnienia z historii Kościoła: geneza i katolicki wymiar renesansu;

chrystianizacja Litwy, św. Jadwiga; ojcowie reformacji (Luter, Kalwin); sukcesja apostołska, miejsce Biblii w życiu chrześcijańskim, konieczność łaski Bożej dla zbawienia, uznanie Jezusa za Jedynego Zbawcę; reforma katolicka i dzieło Soboru Trydenckiego; reformacja i reforma katolicka w Polsce, Polska krajem tolerancji; wysiłki na rzecz jedności Kościoła: Unia Brzeska i Kościół grekokatolicki, obrządek.

- III Przykazanie Boże: potrzeba świętowania, związek pomiędzy czią Boga a praktykami religijnymi, szabat w Starym Testamencie i paschalny charakter niedzieli, Eucharystia jako centrum niedzieli chrześcijanina.
- IV Przykazanie Boże: w aspekcie szczęścia osobistego, wartość własnych wyborów; szacunek dla rodziców i osób starszych; miłość Ojczyzny.

- V Przykazanie Boże: konieczność troski o zdrowie i życie w kontekście zrozumienia i realizacji sensu swojego życia; życie jako środek do realizowania

wartości; problematyka nałogów (alkoholizm, nikotynizm, narkomania): motywacja, profilaktyka, pomoc osobom uzależnionym; zaangażowanie w obronę życia; ludzki stosunek do zwierząt.

- VI Przykazanie Boże: wartość przyjaźni w życiu człowieka jako fundamentu

prawidłowych kontaktów z innymi; Dawid i Jonatan, Jezus i Łazarz; problemy związane z okresem dojrzewania.

- VII Przykazanie Boże: niebezpieczeństwa konsumpcjonizmu, problem kradzieży, bogacenia się kosztem innych, oceniania innych przez pryzmat ich zamożności, chciwość; rzetelność w wykonywaniu pracy; stała troska o ubogich i usuwanie przyczyn ubóstwa, uczynki miłosierdzia.

124 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

- VIII Przykazanie Boże: znaczenie prawdy i wierności jej w kontekście poszukiwania sensu życia, fundamentalny charakter prawdy w budowaniu właściwych kontaktów między ludźmi oraz w stawianiu pytań o Boga i dobro, związek prawdomówności z miłością i sprawiedliwością; szkodliwość wydawania pochopnych sądów, obmowy, oszczerstwa, pochlebstwa, niedochowania tajemnicy; podkreślenie obowiązku naprawienia krzywd w zakresie VIII Przykazania.

- IX i X Przykazanie Boże: problem marnowania czasu, próba określenia zainteresowań uczniów i powiązania ich z sensem życia i osobistymi planami życiowymi; ostrzeżenie przed manipulacją mediów, zasady właściwego doboru źródeł informacji.

Wymagania

Uczeń:

- charakteryzuje obowiązki wynikające z poszczególnych przykazań Bożych,

- opisuje wykroczenia przeciwko poszczególnym przykazaniom Bożym,
- uzasadnia właściwą postawę chrześcijanina wobec sekt,
- formułuje argumenty za uczestnictwem w liturgii,
- wyjaśnia rolę sztuki sakralnej w liturgii Kościoła,
- analizuje wpływ zabobonu, bałwochwalstwa, wróżbiarstwa, magii na budowanie właściwych relacji między Bogiem a człowiekiem,
- wykazuje chrześcijańską i społeczną wartość niedzieli,
- ocenia postawy moralne związane z przeżywaniem niedzieli,
- ilustruje właściwe zachowania dzieci względem rodziców,
- uzasadnia świętość życia ludzkiego,
- wyjaśnia wartość czystości w różnych okresach życia,
- analizuje wpływ nieuczciwości, krzywoprzysięstwa i wiarołomstwa na życie religijne człowieka,
- wskazuje przyczyny, przebieg i główne idee reformacji oraz reformy katolickiej,
- charakteryzuje wysiłki na rzecz jedności chrześcijan i wolności religijnej,
- ocenia inicjatywy na rzecz jedności Kościoła i tolerancji religijnej, podejmowane na ziemiach polskich,

Program nauczania religii dla gimnazjum 125

- wyjaśnia różnice i podobieństwa katolicyzmu i pozostałych głównych wyznań chrześcijańskich (protestantyzm, anglikanizm) oraz wskazuje perspektywy i granice ekumenizmu,
- wskazuje inicjatywy ekumeniczne podejmowane w Kościele katolickim i innych Kościołach oraz wspólnotach chrześcijańskich,
- wyjaśnia i uzasadnia pojęcia interkomunii, sukcesji apostoelskiej, konieczności łaski Bożej do zbawienia, miejsca Pisma Świętego w życiu chrześcijanina.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Wybrane utwory z klasyki światowej - *Biblia*.
- Historia: Cywilizacje starożytne - Izrael. Rozłam w Kościele zachodnim. Polska i Litwa w czasach Jagiellonów, reformacja i reforma katolicka w Polsce.
- Wiedza o społeczeństwie: Niezbywalny charakter praw człowieka, ich katalog i systemy ochrony.

5. Droga z Jezusem Chrystusem

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie w przeżywanie roku liturgicznego.
- Ukazanie historii i sensu poszczególnych świąt kościelnych i okresów liturgicznych.

Treści

- Krzyż Jezusa Chrystusa: znaczenie święta Podwyższenia Krzyża (14 IX), potrzeba wierności krzyżowi, krytyka noszenia amuletów.
  - Radosne oczekiwanie: znaczenie Adwentu, prorocstwa mesjańskie, roraty.
  - *Bóg się rodzi*: ukazanie sensu świąt Bożego Narodzenia, zachęta do religijnego przeżycia wigilii (propozycja scenariusza).
  - Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan: konieczność modlitwy o jedność chrześcijaństwa, grzech podziału i potrzeba przeciwdziałania mu.
  - Wielki Post jako czas przypominania sobie godności sakramentu chrztu.
  - Przygotowanie do rekolekcji szkolnych.
- 126 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM
- Ofiara dla naszego zbawienia: sens Triduum Paschalnego, zachęta do uczestnictwa w liturgii.
  - Królowa Polski: kult maryjny, zachęta do uczestniczenia w nabożeństwach majowych.
  - *Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi*: związek Zesłania Ducha Świętego z potrzebą odnowy świata i przewycięzania zła w świecie.

Wymagania

Uczeń:

- charakteryzuje poszczególne okresy liturgiczne w oparciu o KKK,
- interpretuje teksty wybranych czytań mszalnych w kontekście okresów liturgicznych,
- charakteryzuje istotę kultu Maryi oraz świętych,
- charakteryzuje liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania w poszczególnych okresach liturgicznych,
- uzasadnia religijny wymiar świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy oraz okresu Wielkiego Postu.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Wybrane utwory z klasyki światowej (*Biblia*, Ch. Dickens, *Opowieść wigilijna*); Adwent, Boże Narodzenie, Wielki Post, Wielkanoc, Maryja i święci w literaturze.
- Historia: Powstanie chrześcijaństwa i pierwsze wieki jego rozwoju.
- Sztuka: Motywy związane z rokiem liturgicznym obecne w malarstwie i muzyce.

Wskazania do realizacji programu

W klasie II gimnazjum realizacja funkcji ewangelizacyjnej ma prowadzić do obudzenia i pogłębienia wiary osobowej. Winno się zatem zwracać uwagę na konsekwencje moralne wynikające z osobowego podjęcia decyzji życia zgodnego z zasadami Bożymi. Wykazać należy, że poszczególne

czyny stanowią osobistą odpowiedź ucznia na pełne miłości zaproszenie Boga, prowadzące do kształtowania cywilizacji miłości we współczesnym świecie.

Program nauczania religii dla gimnazjum 127

W klasie II gimnazjum częstą metodą powinna być metoda dialogu w oparciu o odnalezienie argumentacji o charakterze religijnym odczytanym z przesłania tekstu źródłowego. Skuteczne wykorzystanie metod wymaga wprowadzenia uczniów w materiał źródłowy, który nadal stanowią: Pismo Święte, dokumenty nauczającego Kościoła, teksty liturgiczne, dokumenty

historyczne, świadectwa życia Kościoła, świadectwo chrześcijan.

W kształtowaniu właściwych postaw moralnych winny służyć szczególnie postaci świętych i świadków wiary. Metody problemowe, panele i kręgi dyskusyjne mogą rozbudzać zainteresowanie zagadnieniami etycznymi.

Należy też rozbudzać w młodzieży refleksję nad własnym sumieniem.

Katecheta winien przede wszystkim pełnić rolę inspiratora refleksji, ukierunkowującego poszukiwania i odkrywanie prawdy, a równocześnie sam być autentycznym świadkiem wiary.

Zagadnienia z historii Kościoła od średniowiecza do Soboru Trydenckiego stanowią fundament zrozumienia wydarzeń, jakie nastąpiły w Europie nowożytnej i często rzutują na dzisiejsze czasy, osłabiając zwłaszcza jedność Kościoła.

K l a s a I I I g i m n a z j u m

ŻYĆ W MIŁOŚCI BOGA

W ostatnim roku nauki gimnazjalnej program przewiduje ukazanie uczniom, iż zasadą życia chrześcijańskiego jest miłość, która winna objąć świat i każdego człowieka. Rodzące się wielokrotnie problemy natury moralnej wymagają właściwego przeżywania miłości, umiejętności odpowiedzialnego

korzystania z mass mediów, z takiej odnowy modlitwy, by stawała się wewnętrznym zjednoczeniem z Bogiem.

Z uwagi na fakt, iż rodzina jako wspólnota życia i miłości bywa współcześnie dyskredytowana, program przewiduje, że nauczanie religii w klasie III gimnazjum kładzie akcent na poszanowanie godności i poczucia odpowiedzialności za własną godność dziecka Bożego (dział 1). W zakresie dalszego przygotowania się do podjęcia powołania życiowego program przewiduje ukazanie różnych dróg realizacji powołania, przyjmując układ wynikający z wezwań Modlitwy Pańskiej (dział 2). W bloku tematyki dotyczącej

historii Kościoła uwzględnione są zagadnienia odnoszące się do XVIII i XIX wieku.

1. Świat, który powierzył mi Bóg

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie uczniów w tematykę roku.
- Wskazanie, iż Bóg daje odpowiedź na problemy nurtujące człowieka.

Treści

- Podstawowe trudności, zagrożenia, ale także osiągnięcia współczesnego świata; skutki postępu technicznego: wygoda, ułatwienie życia, walka z chorobami, ale jednocześnie zanieczyszczenie środowiska; ukazanie konieczności stosowania moralnej oceny wobec postępu technicznego.

Program nauczania religii dla gimnazjum 129

- Współczesna młodzież i jej poglądy: uzasadnienie konieczności działań konstruktywnych, by osiągnąć cele, problem podkultur młodzieżowych; cele życiowe oraz działanie we wspólnocie z innymi, wskazanie na cele poszczególnych wspólnot: rodziny, narodu, ludzkości i Kościoła.

Wymagania

Uczeń:

- opisuje pozytywne i negatywne skutki postępu technicznego,
- charakteryzuje rolę młodzieży we współczesnym świecie i Kościele.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: Wybrane utwory z klasyki światowej - *Biblia*, Cz. Miłosz, *Piosenka o końcu świata, Który skrzywdziłeś*, *Wiara, Nadzieja*, J. Twardowski, *Abecadło dziewięćdziesięciolatka* (fragmenty).

2. Żyję, aby kochać

Cele katechetyczne

- Ukazanie, czym jest prawdziwa miłość.
- Przygotowanie do właściwego przeżywania miłości.
- Przygotowanie dalsze do sakramentu małżeństwa.
- Ukazanie odpowiedzi Kościoła na istotne problemy związane z przekazywaniem życia.

Treści

- Próby człowieka i odpowiedź Boga: różne sposoby definiowania miłości, niebezpieczeństwa związane z niewłaściwym pojmowaniem miłości, odniesienie tematyki miłości do szczęścia, które chce osiągnąć w życiu człowiek. Przykazanie miłości Boga i człowieka; problem wyobraźni w przygotowaniu do miłości: właściwe korzystanie z mediów, obrona przed manipulacją w zakresie kształtowania własnego obrazu miłości, szkodliwość pornografii.
- Sposób przeżywania miłości przez dziewczęta i chłopców, wzór osobowy w miłości. Uczucia a moralność: związek między uczuciami a moralnością, konieczność podejmowania odpowiedzialności za życie

uczuciowe.

130 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

- Godność ludzkiego ciała: znaczenie wstydlivosti i czystości; trudności okresu dorastania; sens czystości przedmałżeńskiej, odniesienie tej problematyki do szczęścia człowieka i Prawa Bożego; potrzeba asertywności w kontaktach między chłopakiem a dziewczyną, sposoby przeciwstawiania się presji i molestowaniu seksualnemu.
- Dziecko - bezcenny dar Boga: wypełnienie miłości ludzkiej w przekazaniu życia, narodziny dziecka jako szczęście dla małżonków.
- Podstawa małżeństwa: miłość, wierność i uczciwość - analiza treści przysięgi małżeńskiej.
- Rodzina wspólnotą życia i miłości: ukazanie wartości rodziny i związku życia rodzinnego z osiągnięciem szczęścia; wartość domu w życiu człowieka, konflikty w rodzinie i sposoby ich przewycięzania.
- Problemy moralne związane z życiem małżeńskim i rodzinnym: sieroctwo i adopcja, niegodziwość zapłodnienia *in vitro*; duchowa adopcja, problem zabijania nienarodzonych; ruch hospicyjny, moralna ocena eutanazji; postawa szacunku w małżeństwie, naturalne metody regulacji poczęć, szkodliwość, zawodność i moralna niedopuszczalność antykoncepcji.

Wymagania

Uczeń:

- interpretuje rozumienie pojęcia prawdziwej miłości w różnych aspektach życia ludzkiego,
- opisuje związek między uczuciami a moralnością,
- wskazuje na konieczność podejmowania odpowiedzialności za życie uczuciowe,
- dokonuje analizy przysięgi małżeńskiej,
- prezentuje problemy moralne związane z zapłodnieniem *in vitro*, sierectwem i adopcją oraz katolickie nauczanie na ten temat,
- dokonuje moralnej oceny aborcji i eutanazji, referując stanowisko Kościoła,
- wskazuje na zawodność i moralną niedopuszczalność antykoncepcji.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: L. Staff, *Więc można kochać*, J. Tuwim, *Przy okrągłym stole*, J. Kofta, *Co to jest miłość*.

Program nauczania religii dla gimnazjum 131

3. Na drodze ucznia Jezusa Chrystusa

Cele katechetyczne

- Ukazanie bogactwa Modlitwy Pańskiej jako drogi życia chrześcijanina.
- Przygotowanie do samodzielnego podejmowania i rozwiązywania problemów

religijnych (w związku z przygotowaniem do przyjęcia sakramentu bierzmowania).

- Prezentacja wybranych zagadnień z historii Kościoła w XVIII i XIX wieku.

Treści

- *Ojciec nasz, któryś jest w Niebie*: pochodzenie i natura religii; panteizm, buddyzm, buddyzm a chrześcijaństwo; monoteizm, judaizm i islam, problematyka dialogu międzyreligijnego; wiara jako odpowiedź na objawienie

Boga, cechy wiary; znaczenie modlitwy w życiu chrześcijanina, grupy modlitewne młodzieży, trudności w modlitwie; lektura Biblii jako modlitwa.

- *Święć się Imię Twoje*: potrzeba i formy apostołstwa świeckich.

- *Przyjdź Królestwo Twoje*: potrzeba chrześcijańskiej obecności w świecie, przypomnienie pojęć: sprawiedliwość, pokój, miłość społeczna, prawda; podstawy intelektualne oświecenia, masoneria, deizm, racjonalizm, autonomia wiary i rozumu, pozorny konflikt nauka-wiara; rewolucja francuska, jej przebieg, powstanie w Wandei, Kościół porewolucyjny; potrzeba rozumienia woli Boga względem nas jako wyrazu miłości Stwórcy, niebezpieczeństwo astrologii i horoskopów, I Sobór Watykański o objawieniu i autorytecie papieskim; podstawowe zasady i dokumenty katolickiej nauki społecznej.

- *Bądź wola Twoja jako w Niebie tak i na ziemi*: problematyka powołania, zwłaszcza do kapłaństwa i zakonu; biblijne przykłady powołań:

Samuel, Izajasz, Jeremiasz, św. Andrzej, św. Piotr, św. Mateusz, św. Paweł; Kościół w Polsce wobec wyzwania niewoli narodowej: czasy saskie (upadek moralny, brak odpowiedzialności za dobro wspólne) i czas Konstytucji 3 Maja (reforma, podniesienie się z upadku); integracyjna rola Kościoła w życiu narodu polskiego pod zaborami.

- *Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj*: wprowadzenie w problematykę

etyki zawodowej, moralny charakter wyboru zawodu jako powołania i służby dla drugich.

132 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

- *Odpuść nam nasze winy jako i my odpuszczamy naszym winowajcom*:

analiza Księgi Jonasza, krytyka fatalizmu; niewłaściwe rozumienie tolerancji, prymat dobra i prawdy, rzeczywista tolerancja jako wyraz szacunku wobec człowieka; grzech antysemityzmu i uprzedzeń rasowych; analiza przeszkód na drodze do pojednania z drugim człowiekiem, między narodami i między religiami.

- *Nie wódź nas na pokuszenie*: ukazanie znaczenia wolności w życiu

człowieka; potrzeba kształtowania i wyboru własnego wzoru osobowego, wpływ mediów i muzyki na psychikę człowieka, przesłanie tekstów piosenek.

- *Ale nas zbaw ode złego*: konieczność zbawienia, ukazanie Jezusa jako odpowiedzi na problemy człowieka, Kościół i Duch Święty, eschatologiczny charakter zbawienia, rzeczy ostateczne.

- *Amen*: sakrament bierzmowania jako potwierdzenie przed Bogiem odpowiedzialności za swoje życie.

Wymagania

Uczeń:

- odczytuje przesłanie wypływające z wezwań Modlitwy Pańskiej,
- uzasadnia wartość Modlitwy Pańskiej jako programu drogi życia chrześcijanina,
- ukazuje trudności w wierze oraz sposoby ich przewycięzania,
- przedstawia argumenty, które pomagają człowiekowi wytrwać w wierze i przewycięzać trudności z nią związane,
- przedstawia związek wiary chrześcijańskiej z wyjaśnieniem sensu życia człowieka,
- określa sposób obecności i działania Ducha Świętego w Kościele,
- uzasadnia znaczenie modlitwy jako centrum życia chrześcijanina,
- interpretuje teksty dotyczące modlitwy Jezusa,
- określa poszczególne rodzaje i formy modlitwy oraz postawy modlitewne,
- uzasadnia wartość modlitewnej i samodzielnej lektury Biblii,
- charakteryzuje podstawy intelektualne oświecenia, zwłaszcza deizm i racjonalizm, zauważając ich anty chrześcijańskie nastawienie,
- opisuje przebieg prześladowań Kościoła w okresie rewolucji francuskiej, Program nauczania religii dla gimnazjum 133
- określa wyzwania społeczne w Europie XIX wieku i udzieloną na nie odpowiedź Kościoła,
- przedstawia w sposób syntetyczny rozwój nauczania Kościoła w trakcie soborów: trydenckiego i I watykańskiego,
- opisuje związek Kościoła z życiem narodu polskiego,
- wyjaśnia różnice i podobieństwa katolicyzmu i pozostałych głównych wyznań chrześcijańskich (starokatolicyzm) oraz wskazuje perspektywy i granice ekumenizmu,
- wskazuje inicjatywy ekumeniczne podejmowane w Kościele katolickim i innych Kościołach oraz wspólnotach chrześcijańskich,
- charakteryzuje najważniejsze obrazy biblijne Kościoła,
- opisuje Kościół poprzez jego przymioty, wykorzystując wiedzę historyczną i opierając się na wybranych tekstach biblijnych,

- ocenia na podstawie wiadomości z biblijnej nauki o Kościele życie współczesnych chrześcijan,
- opisuje ustrój hierarchiczny Kościoła,
- wyjaśnia pojęcia: Stolica Apostolska, papież, kuria rzymska, nuncjusz, konferencja episkopatu, metropolia, metropolita, diecezja, biskup, parafia, proboszcz,
- posługując się cytatami biblijnymi, wyjaśnia cel misji katolickich,
- ukazuje rozwój misji katolickich,
- charakteryzuje formy zaangażowania w apostołstwo świeckich,
- wyjaśnia zaangażowanie chrześcijan w tworzenie kultury,
- wyjaśnia pozomość konfliktu nauki i wiary,
- porównuje religie świata, określając specyfikę chrześcijaństwa,
- wyjaśnia pojęcia: fanatyzm religijny, obojętność religijna, nietolerancja religijna,
- wyjaśnia, jak można naśladować postacie biblijne w wyznawaniu wiary,
- charakteryzuje obrzędy bierzmowania,
- opisuje skutki i konsekwencje egzystencjalne bierzmowania.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski: T. Różewicz, *Prawa i obowiązki*, J. Gaarder, *Człowiek skazany jest na to, by być wolnym* (fragment książki *Świat Zofii*).
- Historia: Zagadnienia społeczne i wydarzenia z historii Kościoła w XVIII i XIX wieku.

134 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

4. Rok z Jezusem Chrystusem w Kościele

Cele katechetyczne

- Wprowadzenie w przeżywanie roku liturgicznego.
- Ukazanie historii i sensu poszczególnych świąt kościelnych i okresów liturgicznych.

Treści

- Katolicka nauka o aniołach w nawiązaniu do święta Archaniołów (29 IX) i wspomnienia Aniołów Stróż (2 X).
- Różaniec jako modlitwa streszczająca dzieło zbawienia.
- Treść teologiczna uroczystości Wszystkich Świętych i Dnia Zadusznego, przypomnienie pojęcia odpustu i rzeczywistości ostatecznych człowieka.
- Znaczenie Adwentu i rekolekcji parafialnych.
- Boże Narodzenie: scenariusz wigilii w domu; kolędy.
- Moje rekolekcje: przygotowanie się do przeżycia rekolekcji szkolnych.
- *Zmartwychwstał trzeciego dnia, jak oznajmia Pismo*: wyjaśnienie liturgii i sensu obrzędów Triduum Paschalnego.

- *Zasiadł po prawicy Ojca*: wyjaśnienie sensu Wniebowstąpienia.
- Źródło miłości: kult Serca Jezusa.
- Duch Prawdy: znaczenie darów Ducha Świętego w życiu chrześcijanina.

Wymagania

Uczeń:

- charakteryzuje poszczególne okresy liturgiczne w oparciu o KKK,
- interpretuje teksty wybranych czytań mszalnych w kontekście okresów liturgicznych,
- charakteryzuje istotę kultu Serca Pana Jezusa, Maryi oraz świętych,
- charakteryzuje liturgiczne i paraliturgiczne formy świętowania w poszczególnych okresach liturgicznych,
- uzasadnia religijny wymiar świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy oraz okresu Wielkiego Postu.

Program nauczania religii dla gimnazjum 135

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski - być człowiekiem w czasach pogardy - I. Fink, *Odplywający ogród* (wybrane opowiadania).

WSKAZANIA DO REALIZACJI PROGRAMU

W ostatniej klasie gimnazjum należy dołożyć starań, by uformować postawę dialogu modlitewnego z Bogiem. Konieczne jest zwracanie uwagi, iż życie sakramentalne i modlitewne stanowią źródło życia prawdziwie chrześcijańskiego. Uczeń winien odkryć nie tylko swoje miejsce w Kościele, ale poczuwać się do odpowiedzialności za spełnienie misji, którą Jezus Chrystus zlecił całemu Kościołowi.

W klasie III gimnazjum przeważać powinna metoda samodzielnego projektowania i rozwiązywania problemów egzystencjalnych, przy skutecznym

wykorzystaniu tekstów dokumentów Kościoła, tekstów liturgicznych, dokumentów historycznych, świadectw życia Kościoła i współczesnych chrześcijan.

Katecheta winien przede wszystkim pełnić rolę inspiratora zaangażowania się młodych w różne kręgi i grupy religijne, pobudzać do świadectwa wiary i swoim życiem również świadczyć o wierze.

Zagadnienia z historii Kościoła w XVIII i XIX wieku należy ukazać w perspektywie zachodzących dzisiaj sytuacji dechrystianizacyjnych, z którymi młodzież często się spotyka i nie potrafi zrozumieć ich przyczyn.

Wielcy chrześcijanie świadczą o tym, że wiara nie kłóci się z wiedzą, a troska Kościoła w sprawach społecznych zawsze była i jest zasadą życia.

WSPÓLPRACA ŚRODOWISK WYCHOWAWCZYCH

Rodzina

1. Kontakty nauczyciela religii z rodzicami młodzieży gimnazjalnej mają nieco inny charakter niż to miało miejsce w młodszych klasach. Wynika to nie tylko stąd, że młodzież w wieku gimnazjalnym potrzebuje specyficznego podejścia pedagogicznego, ale również z faktu, że gimnazja

136 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM
gromadzą uczniów należących do kilku parafii. Dlatego też nauczyciel religii kontaktuje się z rodzicami uczniów głównie poprzez szkołę,

2. Na początku roku katecheta ma podać swoje wymagania, zakres podejmowanych tematów. Trzeba bowiem pamiętać, że rodzice do takiej informacji mają prawo, tym bardziej że w gimnazjum jeszcze oni decydują o uczęszczaniu swoich dzieci na lekcje religii. Nie należy jednak zaniedbywać

spotkań z rodzicami na terenie parafii, włączając ich oraz rodziców chrzestnych w proces przygotowania do sakramentu bierzmowania.

Tematyka spotkań z rodzicami poszczególnych klas

Klasa I - Wielkość człowieka stworzonego przez Boga

- Wiara w Boga - szansą czy zagrożeniem?
- Rodzina miejscem wzrastania w wierze.
- Rodzina miejscem kontynuacji dzieła stworzenia.
- Miejsce Boga w życiu człowieka.
- Rodzina - wspólnotą wspierającą w rozwoju religijnym i społecznym.
- Młody człowiek w świecie - młodość czasem kryzysu wiary.
- Łączenie w życiu wiary i nauki.
- Rodzina wspólnotą ludzi ufających i powierzających się Bogu.

Klasa II - Życie w społeczności

- Zobowiązania przyjęte na chrzcie świętym dziecka.
- Zadania ochrzczonego w społeczności ludzkiej.
- Rodzina jako miejsce inicjacji do służby i miłości na wzór Jezusa.
- Sens troski o sprawy społeczne.
- Rodzina a społeczność Kościoła.
- Odpowiedzialność za siebie w Kościele.
- Kościół domowy.
- Rodzina a wspólnota parafialna.

Klasa III - Na drodze do dojrzałości

- Dojrzałość i jej przejawy.
- Bierzmowanie sakramentem wtajemniczenia chrześcijańskiego.
- Bierzmowanie sakramentem wiary.
- Wiara źródłem dojrzewania człowieka.

Program nauczania religii dla gimnazjum 137

- Życie sakramentalne i życie modlitwy w rodzinie.
- Aby godnie i odpowiedzialnie przyjąć sakrament bierzmowania.
- Mistagogia sakramentu bierzmowania.

- Rodzina wspólnotą wspierającą w dawaniu świadectwa.

Parafia

1. W okresie gimnazjalnym młodzież ma przygotowywać się do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Przygotowanie to, wykorzystując osiągnięcia uczniów związane z nauczaniem religii w szkole, ma realizować przede wszystkim funkcję wtajemniczenia poprzez wypełnianie celów katechetycznych, wynikających z realizacji zbawczego orędzia. Rzeczą pożądaną byłoby rozpocząć to przygotowanie od rekolekcji ewangelizacyjnych.

Program działań katechetycznych w parafii uwzględnia:

- środowisko formacji, jakim jest własna parafia (a nie parafia, na terenie której znajduje się szkoła);
- miejsce formacji, którym jest budynek kościelny lub parafialny;
- czas formacji, która trwa przez trzy lata nauki w gimnazjum, a spotkania odbywają się przynajmniej raz w miesiącu;
- osoby odpowiedzialne za formację: księża, katecheci, animatorzy wywodzący się z kościelnych ruchów młodzieżowych;
- formy: spotkania ogólne wszystkich kandydatów, celebracje w kościele parafialnym, praca w grupach;
- fakt, że treści działań katechetycznych w parafii wynikają z celów katechetycznych i skorelowane są z treściami nauki religii w szkole.

2. Nauczyciel religii winien (w miarę swoich możliwości) włączyć się w duszpasterstwo katechetyczne w parafii, na terenie której znajduje się szkoła (PDK 90).

3. Istotne jest też duszpasterskie wykorzystanie rekolekcji adwentowych (parafialnych) i wielkopostnych (szkolnych lub parafialnych, zależnie od tradycji diecezji).

138 PÓJŚĆ ZA JEZUSEM CHRYSYTEM

Tematyka spotkań młodzieży

w ramach duszpasterstwa w parafii

Klasa I - Wielkość człowieka stworzonego przez Boga

- Być stworzonym przez Boga - szansa czy ograniczenie.
- Miejsce Boga w życiu człowieka.
- Wiara w Boga - szansą czy zagrożeniem.
- Udział w nowym stworzeniu.
- Nowy człowiek.
- Nowy świat.
- Łączenie w życiu wiary i nauki.
- Zaufać i powierzyć się Bogu, to...

Klasa II - Życie w społeczności

- Zostałem ochrzczony - powierzony społeczności ludzkiej.
- Jako ochrzczony żyję w społeczności ludzkiej.
- Udział w życiu społecznym: służba i miłość na wzór Jezusa.
- Sens troski o sprawy społeczne.
- Społeczność Kościoła i moje w niej miejsce.
- Odpowiedzialność za siebie w Kościele.
- Odpowiedzialność za społeczność Kościoła.
- Kościół domowy; Kościół parafialny.

Klasa III - Na drodze do dojrzałości

- Dojrzałość i jej przejawy.
- Dlaczego bierzmowanie?
- Wiara źródłem dojrzewania człowieka.
- Przejawy życia wiarą: życie sakramentalne i życie modlitwy.
- Bierzmowanie sakramentem wiary.
- Aby godnie i odpowiedzialnie przyjąć sakrament bierzmowania.
- Co dalej, po przyjęciu sakramentu bierzmowania?
- Pozostawać świadkiem.